

**De scirrho hepatis ... inauguraliter disputabit Ad diem xix. Junii A.O.R.
MDCLXXXVIII. / Johannes Guilielmus Ayrerus.**

Contributors

Ayrer, Johannes Guilielmus, active 1687-1688.
Universität Altdorf.

Publication/Creation

[Altdorfii] : Literis Schönnerstaedtianis, [1688]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/m9u9rtu6>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Q. D. T. O. M. F. E. J.

De

SCIRRHO
HEPATIS

*AVSSV ET CONSENSV GRATIOSISSIMAE
FACVLTATIS MEDICAE ALTDORFINAE*

PRO

SVMMS IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET
PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS

rite capeffendis

INAUGVRALITER DISPVTABIT

Ad diem XIX. Junii A. O. R. MDC LXXXVIII.

IOHANNES GVILIELMVS AYRERVS
Noribergensis.

LITERIS SCHÖNNERSTÄDTIANIS.

3
D. T. O. M. F. E. J.
D
DEO

Ter Optimo Maximo

PATRIÆ

ET

PARENTI.
Non ingenuis.
LITTE: SCHÖNBERGSTRASSE

D. F. N. G.

*N*llam planè in univèrsâ corporis nostri machinâ reperiri partem, quæ à sevâ morborum tyrannide prorsus iimmunis sit, uti rerum omnium magistræ experientiæ suffragium comprobât, ita nemo amplius in dubium vocabit: Deprehendimus namque Mnemosynes illud delubrum, quidquid in homine cœleste est & æthereum comprehendens, cerebrum morboſis insultibus peti; Cor ἀκρόπολιν illam ἐν Φύλακτον iisdem percuti; Ventriculum publicum promum condum, ubi sedes appetitus & sine Apicio gulæ delectamenta, & necessariæ animantibus cupediæ latent, dicente Th. Barthol. Orat. XI. ex morbis languere & in officio deficere; viscera usu & structurâ quam maxime conspicua Epar & lienem suos perpeti manes. Nec verò instituti mei scopus concedit, nec chartarum limites, nec temporis angustia, permittunt, omnes omnium partium recensere morbos, utpote quod ceteroquin foret pensi ferè infiniti, in præſentiarum, igitur ex DECRETO atque CONSENSU GRATIOSISSIMI ORDINIS MACHAONII ALTDORFINI, morbum solum illum auctæ magnitudinis hepar affligentem, qui SCIRRHVS HEPATIS hinc denominatur, in DISPUTATIONE hac INAVGVRALI, quantum quidem per ingenii atque temporis rationem licebit, explicandum sumam. Accessit etiam singularis causa impulsiva, cur ex vasto morborum numero modò nominatum selegerim, observatio scilicet peculiaris à Parente meo filiali obsequio colendo DN. IMMA-

NVELE GVILIELMO AYRERO, Illustris Reipublicæ Patriæ
 Physico ordinario, anno superiori habita, quam propterea
 Dissertationi meæ præmittere, & mirandæ amplitudinis he-
 par, XII. cum dimidiâ librarum pondus adæquare visum, æ-
 ri incisum B. L. conspectui subicere consultum duxi. Vixit
 nempe Noribergæ fœmina ex fœce vulgi victui crassiori ob-
 rem angustam domi adsueta, XXXII. annos nata, quæ sat
 comòdè degerat, nisi quòd nonnunquã de dolore hypochondrii
 sinistri querelas moxerit; ex quo autem ultimò filiam partu sat
 felici enixa fuerat, malè habere cœpit, & abdomine non decre-
 scente, quin potius in majorem molem undiq; sese expandente,
 alterum adhuc in ventre foetum sese habere putavit: Verùm
 pessimis quotidie supervenientibus symptomatibus, tertiâ à
 partu septimana diem obiit supremum; cum igitur Parenti meo
 facultas tunc data fuerit, ut cada vere aperto tumidi ventris
 causam exactius perspiceret, factâ decenti abdominis rese-
 ctione stupendæ magnitudinis hocce Epar sese obtulit, utrumq;
 non solum hypochondrium, sed & maximam imi ventris regi-
 onem occupans, & præter magnitudinem prorsus singularem à
 scirrho hinc inde induratos & prominulos acinos glandulosos
 exhibens. Hujus igitur observationis occasione ad scirrhi
 hepatis generationem & solutionem declarandam
 merecipiam, si prius Divini Numinis auxilium
 implora-vero, imploratum impetra-
 vero!

THESIS I.

Scirrhi hepatis doctrinam ulterius juxta artis præcepta profecuturus ordior ab ipsâ *Etymologia*, ἀρχὴ γὰρ τῆς παιδείσεως ἐστὶ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις, & contrὰ τῶν ὀνομάτων χρῆσις ταραχθεῖσα, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιταράττει γνῶσιν.

II.

Accipit verò nomen latinitate donatum *Scirrhus* natales suos à græco σκίρρος aut verbo σκίρρω *induro*, quia eo correpta pars aliàs mollis dura evadit. Latinis etiam *durus Tumor*, & similiter Germanis *eine harte oder verhärtete Geschwulst* audit.

III.

Sed cùm animo mecum constituerim, non generalem Scirrhi sed specialem *Scirrhi Epatis* pertractare indolem, hujus Definitio ante omnia tradenda erit. Est ergò *Scirrhus Epatis tumor durus præternaturalis, sine febre, cum dolore obscuro & gravativo præsertim ab initio conjunctus, originē sumens à lymphâ pituitoso-melancholicâ, si ve particulis viscosis, salinis acidis, ac tartareis coagulativis scatente.*

IV.

Generis loco ponitur *Tumor*, unde statim patet, *Scirrhum Epatis* ad morbos auctæ magnitudinis pertinere, concurrente simul morbo *intemperiei frigida* veteribus dictæ. *Differentia specifica per febris absentiam & dolorem obscurum gravativum* exprimitur, sic enim scirrhus epatis inflammationi ejusdem contradistinguitur.

Pars affecta adæquata Epar totum, proxima existit glandulorum acinorum compages, substantiam Epatis, pro Parenchymate quondam habitam, præcipuè constituens. Paucis enim abhinc annis magnus seculi Anatomicus Marcellus Malpighius in Exercit. de Structurâ Viscerum C. III. eruditè demonstravit: Epar glandulam conglomeratam esse, & remotâ membranâ succingente innumeros lobulos ex glandulosis acinibus hexagonis vel plurium laterum compositos exhibere, vasorum exilium propagini- bus singulos appensos, & propriâ circumambiente mem- brana investitos, atque continuatis per transversum membranosis nexibus colligatos; quam ipsam Epatis conformationem sicuti Malpighius pluribus argumentis confirmavit, ita rudi etiam oculo quilibet conspiciet, dummodo enchirisin ab Excellentissimo Dn. D. Bohnio, Anatomico nulli secundo, in Circul. Anatom. Physiolog. Progymn. XVII. p. 261. propositam imitetur, Epar scilicet in aquâ calida maceret, simulque aquæ tepidæ per Venam portæ injectione ad albedinem usque idem eluat. Gaudet verò insuper Epar vasis adductoriis & abductoriis: adductoria sunt Vena Portæ & arteria Celiacæ ramus dex- ter, ut & nervorum surculi à pari vago dimissi. Abducto- ria sunt, vasa lymphatica, biliaria, & vesiculæ felleæ radices propriae, eruditè descriptæ & tum rationibus, quàm expe- rimentis demonstratæ à Celeberrimo Bohnio l. c. pag. 265. & 266. Porrò (quod ad affectus nostri noticiam adjicere juvabit) sedem suam sub diaphragmate in dextro hypo- chondrio obtinet Epar, atque ibidem duobus firmatur liga- mentis, quorum unum latum, transversim per totam con- vexam jecinoris superficiem excurrens, quin in ipsam sese altius

altius insinuans substantiam, ab usu *suspensorium* dictum, Epar tum diaphragmati, tum mucronatæ cartilagini annectit; alterum *teres & rotundum* è *fissurâ* erumpens, atque *Venæ Umbilicali*, occlusâ cavitate in ligamentum post partum degeneranti, ortum suum debens, Epar cum *umbilico* ita jungit, ne diaphragmatis motum impediatur, vel in supino decubitu sursum relabatur. Plura de *vasorum* intrâ *Epatis substantiam distributione*, atque usu, addere in præsentiarum non vacat, præsertim cum anno abhinc superiori sub *Præsidio & Manuductione VIRI NOBILISSIMI EXCELLENTISSIMI*, atque *EXPERIENTISSIMI D.N. D. JOH. MAUR. HOFFMANNI*, *Chemiæ & Anatomie Professoris longè Celeberrimi*, *Patroni & Fautoris mei sumi*, & *Præceptoris hætenus fidelissimi*, (cui plurima, quæ scio, in acceptis referre debeo, & referam, dum spiritus hos regit artus,) in *Disputatione publica de Venâ Portæ* eadem distinctè proposuerim, quò etiam B. L. ablego.

VI.

Sed nunc ad materiam præsentis Disputationis pertractandam revertor, cui cum similes observationes hisce diebus offenderim, earum binas huc etiam afferre placet. Nimirum *Henricus à Moinichen* in *Epist.* quadam ad *Th. Barthol.* (vid. *hujus Epist. Medic. Cent. 3. Epist. 1.*) *Romæ Anno 1659. 27. Septembr. exaratâ* scripsit: *Cœlestinum Cœlestini Cortonæ degentem in muliere quadragenariâ, quæ sæpius pepererat, malè ob suppressionem mensium pro gravidâ frustra habitâ, Epar nuper invenisse 40. librarum pondere.* Sic & *Joh. Georg. Schenckius L. 3. obs. rar. de Liene obs. 9.* ex *Georgio Garnero* refert, *hepar demortui cujusdam XI. libras ponderasse*; hoc igitur proximè accessit pondere suo nostro hepatis, cujus in præloquio mentio facta fuit, XII. libras

libras cum dimidiâ adæquanti. Confer. *Ephemerid. Naturæ Curiosor. Decur. II. Anni II. Observat. LXXI. annexum Scholion, & Decuriæ ejusdem, anni non ita pridem editi VI. obs. CCIII.*

VII.

Visâ parte affectâ ordo requirit, ut *Causarum* aggrediar scrutinium, quas in *proximam, antecedentes, & procatarticas* ad exemplum Doctorum in arte Medicâ dispescere placet. *Proximam* statuo *lympham pituitoso-melancholicam*, sive accuratius loquendo, *particulis indigestis, viscosis, salinis acidis ac tartareis coagulati-vis* scatentem, talis enim dum intra meatus glandulorum acinorum epatis subsistit, subsistendo magis magisq; incrassatur, hinc lympham recentem cum sanguine jugiter advenientem in motu suo quoque intercipit, ut hinc necessariò de in pori & meatus in dictis acinis infarcti undique distendantur, sicque Epatis moles universa consequenter in præternaturalem magnitudinem expandatur. Eandem causam, aliis etsi verbis, videtur comprobare *Platerus*, quando Scirrhum epatis non ab aliis humoribus excrementiis, sed ab ipso succo nutritio crassiori proficisci autumat, vid. *Prax. Tom. III. p. 199*; lymphâ etenim, in quantum particulis chylosis perfusa est, succi nutrientis titulum quoque meretur; ne dicam lymphâ sanguine priorem in primâ conceptione non solum existere, & ex eâ nutrimentum primis staminib⁹ machinæ corporeæ apponi; sed etiâ juxta multos recentiores Medicos partibus solidis formatis & perfectis extra uterum alimoniam ab eâdem suggeri: ομοψηφος est *Exc. Bohnius in fine progymn. XIII. Circul. Anat. Physiolog. p. 205.* ita differens: *Sanguini imixtus latex serosus hujus potissimam partem constituit, i. e. præter lympham*
massa

massa sanguinea pauciores moleculas possidet, imò lymphæ sanguine prior in primâ conceptione existit, adeoq; hujus fors an author & productor primus appellari posset. Solidis demum partibus rorulentum existit restaurativum, & alimonia solitaria (ne spirituum animalium materiam tangam) donec depositis in sanguine particulis sulphureo salinis, in membris solidis substantiâ gelatinosâ, in pristinam puritatem homogeneitatemque sese vindicet hoc fluidum animale.

VIII.

Antecedens causa obvenit tum in eâdem lymphâ vitiosâ, in reliquâ massâ sanguineâ contentâ, & cum hac per Venam Portæ ad Epas tendente, tum in bile segniori, spissiori, & glutinosâ, vel calculosâ, lymphæ chylosæ in intestinis lentorem non satis emendante, quin ejusdem ut & sanguinis particulas magis inviscante, tum in succo Pancreatico præter naturam acido vel austero, lympham ad coagulum subeundum disponente. Sub hunc censum porrò venit cachexia universalis totius corporis pituitosa vel melancholica, aut particulare vitium acinorû glandulosorum epatis, à pororum ampliore aperturâ vel fibrarum nimîâ laxitate, utrâque vel ab ortu primo tali, vel per causas varias demum introductâ, proveniens: Nec reticendi sunt Icterus, inflamatio, aliique Epatis morbi prægressi.

IX.

Conferunt verò ulteriùs ad Scirrhi Epatis veteris morbificum symbolum Cause procatartice in rerum non-naturalium Medicis dictarum serie passim occurrentes.

X.

Et aër quidem, quem pro biolychnii nostri sustentatione perpetim suscipere & admittere cogimur, ansam nostro malo præbet, vel quando fer vidior humores vitales

nimiùm exagitat, & particularum spirituosarum volatiliùm excessivam discussionem efficit, unde particulæ remanentes crassiores vectore idoneo quasi destitutæ, uti in aliis visceribus colatoriis, ita in Epatis cribro poris angustioribus prædito subsistunt & condensantur; vel quando idem *acido* ex effluviis terraqueis *solaribus* aut *lunaribus* suscepto inquinatus lympham cum sanguine ad coagulum disponit; vel quando *repentinâ* sui ex calido in frigidum *mutatione* stagnationi humorum suppetias fert.

XI.

Post aërem *cibi*, quorum altera quasi ab illo nobis impendet necessitas, uti aliorum morborum, ita scirrhi hepatis pessimi sæpè existunt authores, & *quantitate*, & *qualitate*, & *multiplici varietate*, & *tempore* incongruo nocivi. *Quantitate*, dum in tantâ assumuntur, quantæ dissolvendæ liquor gastricus impar est, ut inde *cruditas viscoso-acida* non possit nõ in chylo & lymphâ oriri. *Qualitate*, quando vitiosi, lenti, crassi, crudi, sale conditi, fumo indurati, acidi, assumuntur. *Multiplici varietate*, unde chylus emergit *πολύμορφος*, particulis minùs miscibilibus perfusus, facilè intra viscerum meatus subsistentibus. *Tempore incongruò*, quando nondum peractâ concoctione novi cibi ingeruntur, unde fœcunda plurium malorum scirrhiq̃ue nostri mater cruditas prodit.

XII.

Potulenta non minùs in culpâ sunt, ubi particulis scætant *terreis, tartareis, feculentis, acidis*, cujusmodi sunt *vinum* recens adhuc, minusq̃ue spirituosum, *vinum* item *multo tartaro* abundans, *musta* quævis per fermentationem nondum repurgata; præprimis verò *aquæ sabulosæ* quales v. g. in *Valesiâ* scaturiunt, quæ morbos gignunt in-

colis

colis endemios, *strumas* dictos, *scirrhorum* species, uti enim noster *scirrhus epatis* acinos, sic *scrophulae colli glandulas* occupant, non minùs *aqua paludosa* noxiæ censendæ sunt, plurimis enim impuritatibus limosis scatent, intra hepatis aliorumque viscerum angustias remanentibus.

XXIII.

Somnum ac quietem, vigilias & motum, si excedant, maximè nocere, *Hipp. testatur aph. 3. sect. 2. Somnus*, in-quiens, & *vigiliae, utraque si immoderata sint, malum*. Vti verò somnus nimius peccat, particulas actu jamjam lentas viscidiores reddens, sic quoque cum quiete est comparatum, etenim *capiunt vitium nî moveantur aquæ*. Et ceu *vigiliæ nimia spiritus consumunt*, pari ratione motus incongruus eosdem dissipat, spirituosus autem absumtis particulis *lymphæ stagnationi & coagulationi* admodum obnoxia evadit.

XIV.

Excreta & retenta inter causas affectus nostri pro-
cætarcticas jure quoque recensentur: sive enim *nimia* eveniat humorum *retinendorum excretio*, v. g. in *alvi fluxu nimio*, in *copiosiore urinæ secretionem*, in *profusiori sudatione*, & *mensium fluxu largiori* &c. sive *excernendorum* fiat *præternaturalis retentio*, uti v. g. in *alvi adstrictione* acidum in corpore accumulante, vel in *hæmorrhoidum mensiumque suppressione* &c. &c. utrobique *scirrho* occasio subministratur, dum ibi quidem spirituosarum sanguinis & lymphæ particularum excessivum obtingit dispendium, unde eorundem humorum reliquiæ vappescere incipiunt, & deficiente vi elasticâ segniùs moventur, ac consequenter facile intra Epatis impeditissimas vias subsistunt; *hic*

verò excrementitiæ & heterogeneæ in M.S. redundantes portiones fæculentiæ lympham coagulationi obnoxiam reddunt.

XV.

Nec indicta relinquenda sunt *animi pathemata* vehementiora, quibus spiritus animales labefactantur, his verò labefactatis lymphæ spirituaſcentia & activitas simul deperditur, crasis laudabilis pervertitur, ut hepatis ſcirrho inducendo ipſa habilis evadat.

XVI.

Cauſis *procatarteticis* demum annumeranda reſtant Medicamenta, in prægreſſâ quandoque *Epatis inflammatione* applicata, validiora *digerentia* ac *reſolventia*, quæ ſubtiliores materiæ impactæ partes evocant, craſſiores verò relinquunt: hinc hæ ſucceſſu temporis vi caloris magis increſſantur, ſiccantur, tandemque prorſus indurantur: Non abſimili modo in culpâ eſſe poteſt nimis *refrigerantium* & *repellentium* remediorum uſus, lympham epaticam increſſando, & calorem vitalem per ſanguinis coagulationem ſupprimendo.

XVII.

Abſoluto *Cauſarum* examine ad *Signorum* contemplationem me accingo, primò de *Diagnosticis* locuturus. Patet itaque ſcirrhus hepatis ex aliquali, præfertim ab initio, *dextri hypochondrii dolore*, vel potiùs *gravitatis ſenſu*, quem duplici de cauſâ oriri ſtatuo: (1.) Scilicet ob nervum à glandulis aliquo modo preſſum, (2.) ob membranam epariſtantiem, ut & partes vicinas ſenſu præditas ab aduſtâ ejusdem mole preſſoriâ diſtentas: Cognoscitur inſuper idem ſcirrhus ex *reſpiratione difficili*, non tam propter diaphragmatis motum liberum ab Epatis graviori pondere nimiaque magnitudine impeditum, quàm pro-

propter vesiculas pulmonales à diaphragmate , propter
 epar amplius spatium exposcens nimium superiora ver-
 sus propulso , coarctatas , & communem causam, lym-
 pham scilicet vitiosam similem intra vesiculas pulmona-
 les quoque collectam. Sunt quidem nonnulli, qui à solâ
 hepatis cum diaphragmate connexionem dictam respira-
 tionis difficultatem provenire putant, at illius connexio-
 nem respirationem non lædere solam, quin potius magni-
 tudinem auctam, facile probari poterit : nam in inspira-
 tione diaphragmate deorsum vergente potius illius ten-
 dentiam juvat pondus appensum , neque in expiratione,
 dum fornicatam figuram reassumere vult, illi est impedi-
 mento, gravitatem enim pluralitas & latitudo ligamento-
 rum non intendit, sed ad ejusdem alleviationem maximè
 confert, dein dissectorum cadavera id probant , quorum
 diaphragma hepatis erat connexum, sine respirationis ta-
 men in vitâ dispendio. Adhæc scirrhi hepatis judicium
 desumere licet ex *duritie & renitentia* , quæ *tactu* percipi-
 tur in *hypocondriò dextro*, præsertim si abdomen sit gra-
 cile pinguedinis ferè expers, itemque si æger stet erectus,
 vel si inclinetur in latus dextrum , non decumbat supinus,
 tum quippe non nisi pressu animadverti scirrhus potest.
 Porrò ægri *decubitus in dextrum latus est facilior* , in *sinis-
 trum gravior* , in hoc namque si decumbat , scirrhosum
 epar veluti moles quædam ac pondus in ventriculum in-
 cumbit illumque premit. *Pulsus* notatur *tardior* à visci-
 diori sanguinis substantiâ, sanguis namque viscidior non
 tam promptè ex corde in arteriarum canales impelli po-
 test. *Appetitus* observatur *depravatus* , à portionibus li-
 quoris gastrici viscosi lentore suo fibrillas nerveas ven-
 triculi, & cum primis orificii sinistri, involventibus. *Alvus*

obstructa concurrunt, tum ob pituitæ intestinalis æmulam glutinositatem, tum ob bilis deficientem stimulum. Accedit *corporis* & præsertim *faciei decoloratio*, dum pallet, livet, aut alio defœdatur colore; supervenit quibusdam *macies & inflatio corporis cachectica*. In foeminis scirrhus laborantibus insuper *mensium obstructio & mammaram intumescencia* concurrunt, ille à sanguinis visciditate oscula vasorum uterinorum obstruente, hæc à lymphâ glandulas mammaram obturante. Sed de *signis diagnosticis* hæc dicta sufficiant.

XIIX.

Circà *Prognosin* tria notanda occurrunt: (1) *Qualis sit morbi futurus eventus?* (2) *Quomodo futurus?* (3) *Quo tempore sit futurus?* Quoad primum *ratione cause peccantis*, si scirrhus sit incipiens, si lymphæ subsistentis minor peccet copia, aut coagulatio non adeò fixa invaluerit, ut medicamentorum vis facile penetrare, particularum arctiorem compagem discontinuare, easque viscidas licet adhuc incidere possit, salutis spem facere licet: Contra si scirrhus sit inveteratus, confirmatus, summumque attigerit perfectionis gradum, omnem quia eludit medicamentorum vim, pro incurabili habendus est: *Ratione partis affectæ*, si fibræ glandularum nimis fuerint extensæ, ita ut sui contractione lympham vitiosam subsistentem eliminare nequeant, eventus exitiosus omnino prædici debet. *Ratione demum corporis* scirrhus correpti, si illud firmâ aliàs gavisum sit valetudine, & medicamentorum usum facile admittat, curatio desiderata speranda est, nulla contra, si corpori debili scirrhus superveniat, ubi caloris vitalis activitas pro medicamentorum actuacione necessaria deficit.

XIX.

Quoad *secundum*, quomodo morbi sit futurus e-ventus? sciendum, scirrhum hepatis gravio-rem in *atrophiam* & tandem *hydropem* terminari, eundem ad *suppurationem* perductum facile in *cancrum* abire: *atrophia* enim impeditam lymphæ chylosæ ex Epate non solum, sed ex glandulis mesenterii aliis simul plerumque induratis, ad cor & inde ad reliquas partes nutriendas, interceptam distributionem necessario sequitur: *hydrops* ruptis à tenacitate ac glutinositate lymphæ vasculis teneris, hincque ejusdem provenienti effusioni, succedit. *Suppuratio* facta *cancrum* accerfit, propter acidum in lymphæ intercepta delitescens, acrimoniam malignam arsenicalem per longiore-rem moram acquirens.

XX.

Quoad *tertium*, quo tempore sit morbi futurus e-ventus? Si sit *scirrhus recens*, diu non durat, & facile brevi-que temporis spatio curatur, lymphæ namque peccans resolvi & extra corporis pomœria adhuc eliminari medicamentis idoneis potest; si autem *scirrhus* sit *inveteratus* duritiemque acquisiverit insignem, inemendabile malum fore chronicum, ipsâ etiam experientiâ teste, nullus ambiget.

XXI.

Atque hætenus *Modum generationis scirrhi* ex causis propriis deduxi, subnexis signis notatu dignis: nunc agendum gradum promovebo ad ejusdem *Modum solutionis* vel *Curationem*: quæ quidem tribus sequentibus circumscripta est *indicationibus*. 1. *Vt Cause future* procatardice *scirrhi epatis* per decentem rerum nonnaturalium usum præca-veantur. 2. *Cause antecedentes* emendentur, e-*vacu-*tur, & prohibeantur, quò minus in causam proximam mor-
bifi-

bificam abeant. 3. *Causa proxima, simulque morbus tanquam effectus, tollatur.*

XXII.

Indicationii. Dieta legitima à Medico subordinanda, eaque hunc in modum præscribenda est. Aër sit purus & moderatè calidus, isque vel naturâ, vel arte factus. Cibi sumantur evchymi facilisque concoctionis, in modicâ quantitate tamen capiendi, vitentur verò omnes particulis acidis, viscidis, terrestribus, glutinosis constantes. Panis sit bene coctus & ritè fermentatus. Juscula exhibeantur rad. aperient. herb. scolopendr. epat. nobil. fragar. chærefol. petroselin. borrag. &c. alterata; Potus sit vinum partium tenuium, neutiquam crassum novellum aut fæculentiis tartareis multis refertum. Caveant autem præprimis sibi ægroti ab aquis impuris salebrosis vel sabulosis. Motus & quies moderatè instituantur, quamvis motus justo tempore quieti semper præferri debeat. Somnus & vigiliæ se mutuò, ex lege & ordine naturæ conveniente, excipiant. Excreta & retenta à mediocritatis & temperamenti normâ nec excedant, nec deficient; alvus autem aperta fervetur tum per cibos humectando lubricantes & abstergentes, tum per enemata ex emollientibus & aperientibus simplicibus parata. Demum inter animi pathemata, humorum vitalium vigorem deprimentia, moeror, tristitia, curæque graviores tradantur protervis in mare creticum portanda ventis, & ægri animus ad hilaritatem componatur. Summa diætæ expressa legitur in aureâ illa Phocylidis regulâ:

Μέτρω μὲν φαγεῖν, ἢ πειεῖν, ἢ μυθολογεῖν,

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβάσις δ' ὀλεεινή.

Moderatè cibum potumq; sumas & loquaris,

Modus omnium optimus est, excessus autem vitandus est.

Indicationi II. prospiciunt *medicamenta humores viscosos, pituitosos, salinos acidos, ac tartareos coagulativos, præparantia, evacuantia, & alterantia* : *Præparantia vel digestiva* hic profutura esse poterint, *tartarus vitriolatus, cremor tartari chalybeatus, arcanum duplicat. Myns. arcan. tartari Noric. terra foliata tartari &c.*

Evacuantia sunt *vomitória, purgantia, diaphoretica, & diuretica. &c.* *Vomitória* quidem, si *ventriculus saburrâ vitiosâ* animadvertatur *aggravatus, & ægri dispositio, viriumque ratio illa* permittat, *usurpentur, e. g. Tartarus emet. Mynsicht. Aq. bened. Rulandi, Oxysacch. emet. Ludovici, Syrupus emet. Salæ &c.*

Purgantia autem pro *impuritatibus humorum evacuandis* exhibeantur *talia, quæ simul humores viscosos attenuandi atq; colliquandi singulari pollent facultate e.g. Pulv. diasen. Montagnan. mercurius dulcis, Infus. fol. senæ cum aqua cichor. vel tarax. & stimulo salino absterfivo, pilul. tartar. Bontii, de fumar. pil. spadane Eligmanni, de ammoniaco Quercetan. &c. Lazarus Riverius Prax. Medic. lib. XI. c. V. sequentes pilulas ad scirrhum emolliendum mirabilis dicit esse efficaciam. R. Aloës opt. & gummi ammon. in aceto soluti, & trajecti per setaceum, atque iterum inspissati añ ʒß. mercurii dulc. ʒj. cum oxymelle squillitic. F. Massa pilul. de quâ capiatur ʒß. quatuor horas ante prandium singulis diebus, per 20. aut 30. dies.*

Diaphoretica humores viscosos fundentia, attenuentia, & educentia multum emolumenti huc afferent, viz. Decoctum C. C. C. rass. Rasur. lign. juniperi, sassafras. guajaci cum sem. fœniculi paratum; essentia lignorum, tinctura bezoard. Michaël. spiritus theriac. camphoratus, salia fumar. card. bened.

med. absinthii, & lixiua quævis, tum salia volatilia, tartari, C. C. eboris, alealinis absorbentibus in justâ proportione combinanda; quorum vim hîc salutarem æmulabuntur Diuretica, imprimis spiritus aperitivi. Penot. spiritus salis armoniaci anisatus, tinctura tartari, millepedes præparati, sal volat. succini, & plura alia ex scriptoribus materiæ Medicæ petenda.

XXIV.

Indicationi III. opem suggerunt lympham vitiosam intra hepatis glandulosos acinos coagulata[m] resolventia, uti sunt: Rad. s. aperient. enul. ari, imperator. cichor. tarax. chelid. major. Herb. menth. rosmar. agrimon. scolopendr. absinth. card. bened. cuscuta, fragar. fumar. marrub. Fl. genist. Summit. centaur. min. sem. nasturt. cochleariæ, dauci, Bacc. juniper. &c. cum quibus Apozemata vel Vina medicata pro lubitu confici poterint. Singularem quoque efficaciam pro eodem scopo exserunt martialia remedia, crocus martis aperitivus, mars solubilis Willifii, tinctura martis aperitiva Zwelferi vel Ludovici, essentia martis cum vino malvatico vel succo pomorum borsdorffianor. parata, flor. salis armoniaci martiales &c. Plura ex chalybe producta medicamenta leg. apud River. præx. Lib. XI. c. 3.

XXV.

Sed nec negligendus est pro scirrho hepatis emolliendo & resolvendo remediorum externorum usus: Eapropter epatis regioni applicetur Cerat. de ammon. Empl. ad scirrhosas durities Excell. D. D. Hoffmanni Senioris, Patroni & Præceptoris mei omni observantiæ cultu de venerandi, Empl. malacticum Spectat. Dn. Decani, Empl. de meliloto, de mucilagibus, de cicuta, vel inungatur Ung. dialth. ol. amygd. amar. lil. albor. absinth. cappar. chamæmel. &c.

pro

pro majori penetratione additis oleis destillatis, carvi, terebinthin. chamæmel. absinthii, juniperi &c., axungia anseris, gallinæ, anatis, &c. Vel parentur cataplasmata & fomenta epati admovenda, ex rad. alth. bryon. lil. alb. fol. malv. branc. ursin. violar. fragar. parietar. absinth. agrimon. flor. chamæmel. melilot. sambuc. hyperic. sem. lini, fœnugr. &c. in aquâ decoctis, vel jubeatur æger insidere balneo aquæ dulcis, cui infusum sit decoctum modo adductorum simplicium in lacte factum.

XXVI.

Sed nunc Plato quiescere jubet, utrum autem Lector benevolus Catone hoc contentus esse velit, arbitrio ejus relinquo: Contentum autem omnino fore spero, si ætatem meam juvenilem, obsequium meliora monentibus promptum, & quotidie plura addiscendi cupiditatem respexerit. Quod reliquum est DEO T. O. M. pro concessâ hæctenus studiis conatibusq; meis singulari gratiâ ex humillimo corde maximas fundo gratias, utque supremus idem omnium rerum arbiter in posterum saluberrimam mortalium servandorum artem me magis magisque feliciter excolere, hinc exercere faciat, supplex rogo.

Sit nomen Domini benedictum
in secula!

Errata potiora, quæ propter festinationem nimiam irrepsērunt, B. L. ita corrigat: In Præfatione pag. 4. lin. 9. pro hypochondrii sinistri leg. dextri; pag. 6. lin. 23. post abducentoria sunt, add. Venæ cavæ surculi; pag. 13. lin. 16. post verba diaphragma epati, add. latinis & pluribus justo vinculis; pag. 14. lin. 7. pro ille leg. illa &c.

Doctrinam non prima negant, non ultima
 donant
 Tempora, sed felix Divâ data sorte facultas
 Ingenii, mentisque animi solertia pernix
 Tempora prima capit sibi amica, atq; ultima spe-
 rat

Frugifera. Ingenii vis & miracula mentis
 Jamdum AYRERE Tibi, lætè vernante juventâ,
 Concessa à Superis doctrinæ divite pectus
 Cultu exornârunt, plus ultrâ Palladis artes
 Æternæ æternas pete, spondent Numina Musæ,
 Inter Phæbeas hederam Tibi serpere laurus.

Bonis se applicans

*Nobiliss. DN. Doctorandum salvere, & res
 porrò omnes prosperè gerere vovet
 & ominatur*

Joh. Maur. Hoffmann. D. P. P.
 & Facult. Medic. h. t. Decanus.

